„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7\frac{1}{2}$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 25. У Новом Саду, у четвртак 27. фебруара (12. марта) 1903. Година XIX.

Још један наук.

Велике демонстрације које су се у недељу у Будимпешти догодиле и на којима су 10—15.000 људи учествовали, те у којима су социјалисте крајње левичаре надмудрили — могу да служе за наук и нама и да потврде истинитост савета у Ригрову тестаменту.

Мађари, крајњи левичари, хтели су да демонструју против војних предлога, па као што у сабору са опструкцијом демонстрирају, тако су то хтели чинити и на сокаку са великим збором, не би-ли учинили притисак, да оно мора бити што хоће Мађари против меродавних кругова у Бечу. Али су ужасно насели. Социјалисте су им све рачуне покварили.

Крајњи левичари и социјалисте имали су полицијну дозволу да се могу искупити на два различна места и ако сасвим у близини једно до другог. И социјалисте хтели су да демонструју против војних предлога али главна им је била цел да докажу, да су на сокаку они господари. Кад им полиција забрани да несмеју држати говоре, они се разиђу, али споредним сокацима дођу на пијацу пред саборницу и растерају крајње левичаре, те они заузму њихово место. Крајњи левичари морадоше уступити и удалити се, а социјалисте хтедоше држати збор, али пошто дозволу за збор имађаху само крајњи левичари, то полиција забрани социјалистима да држе говоре и они се узпевање марсељезе разиђоше. Светина се разлегаше по улицама, полупа многе прозоре и озледи многе полицаје.

Главни је резултат био ипак тај, да су социјалисте осујетили демонстрацију крајњих левичара.

Значајно је, да су социјалисте на својим црвеним заставама као демонстрацију против крајњих левичара имали написане речи: са народним пантљикама не ублажују се јади сиротиње.

Да! Ко једаред апелира на масу народа, тај мора бити приправан да та маса има и друге захтеве не само политичне. Мађари, крајњи левичари искусили су то ових дана у обилатој мери у Будимпешти при демонстрацијама од стране социјалиста. Они су мислили да они могу са масом народа управљати, али та маса казала им је у брк: са пантљикама-тробојницама не ублажују се јади сиротиње.

Пре 22 године на збору Новосадском г. 1881, српске социјалисте, са данашњим вођом радикала, демонстроваше је против Милетића, демонстроваше против наше странке, ставише на тапет „питање хлеба“ и узбунише масу народа, која је решење „питања хлеба“ од њих жељно очекивала.

Дође године 1887. до Сентомашкога збора — до велике српске бруке. Подиже се урнебесна вика против људи наше странке, нико није могао доћи до речи и збор се морао разићи. Демагогија је своје учинила. Људе који су се недавно са силовитим Тисом ради српскога народа у коштац хватали, те је људе демагогија на раскршћима сентомашким назвала Мађаронима.

Али наскоро српске социјалисте, по примеру у Србији, претворише се у радикале, али све једнако под фирмом пријатеља народа и да помогну сиротињи. Али и та метаморфоза, и тај преображај од социјалиста у радикале није био довољан. Напослетку, као сви демагози себичњаци, радикали се претворише у владиновце: на политичном пољу, под видом пасивитета, они свуда бираше владине посланике, а на народно-црквеном пољу предадоше се са свим „безусловној благонаклености високе владе“.

То је оно падање све на ниже од негдашњих српских социјалиста, који су нас на збору новосадском г. 1881. и на збору сентомашком г. 1887. инсултирали и који су ниже слојеве против нас раздраживали са „питањем хљеба“ — они дотераше да дођу под закриље „благонаклености високе владе“.

Прошло је од доба новосадскога збора неких 20 година, па јесте-ли господо негдашње социјалисте решили „питање хлеба“? Ено помозите српској сиротињи да се не сели у Америку, да не оставља ону груду земље на којој је српски сељак неког попевао, да сиротиња српска не оставља гробове својих милих које је о српском ружичалу сузама обливала. Ено помозите, имали сте доста времена за двадесет година.

Као што они социалисте у Будимпешти, крајним левичарима довикују: са тробојним пантљикама не ублажују се јади сиротиње, тако српска сиротиња може данас да довикује радикалима: са фразама о српској народно-црквеној автономији, са фразама о „хајдучком“ саборском одбору, са фразама против калуђера не ублажују се јади српске сиротиње. Не решава се „питање хлеба“ за српску сиротињу тиме, што ће рођаци радикалских „вождова“ добити „хлеба“ код фондова, што ће радикали добити лепе фондовске зајмове, па бити понамештани код епархијских власти а у сеоским црквеним општинама постати председници и касири — од тога српска сиротиња баш ништа нема и то је неће задржати да се не сели у Америку. Ниједно оно, чему се српска сиротиња надала, кад сте ви оно пре двадесет година свет обмањивали, да ћете решити „питање хлеба.“

Данас се са негдашњим српским социалистима а данашњим радикалима оно збило, што се свуда у Европи збива, а то је да прави социалисте презиру радикале као подлаце. Ено социалисте у Сентомашу неће да знају за радикале. У Молу, ту су се радикали наметнули социалистима. Али нека овако потраје, па нека народ дозна да су данашњи радикали владиновци, то им се може оно догодити, што се у великој француској револуцији догодило терористима. После пада Робпјера, вијали су терористе штаповима и батинама по улицама Париза!

Обмањивање народа, политично опсенарство не може дуго трајати. Ми нисмо никад могли обећавати народу оно што нисмо кадри испунити. Велико социјално друштвено питање, са којим се многи учењаци, сви племенити духови већ од стотину година баве, не решава се фразама, не решава са песмом: виј барјак бели, да се земља дели! Социјално питање решава се: добрим државним газдинством, радом, асоцијацијом, удружењем, јефтиним кредитом, поуком нижих слојева и т. д. Добро каже она српска пословица: нема хлеба без мотике. Треба научити народ на рад, на вредноћу, на штедњу, на удружење, треба у њему оживети старе српске врлине негдашњега задружнога живота.

Српски народ из демонстрација које су се ових дана у Будимпешти догодиле, може наук црпсти, да се са политичним фразама као што су их крајњи левичари хтели у Будимпешти употребити, а као што их наши радикали у нас употребљавају, не могу ублажити јади српске сиротиње. Са политичним опсенарством данашњих радикала, српском народу није поможено. Ваља прионути раду на економном пољу, оним правцем као што су га српски родољуби у Загребу означили, који нису никад били ни социалисте, ни радикали

Велики словенски родољуб, велики вођа чешкога народа, др. Ригер рекао је у своме тестаменту своме народу: да се чува људи сумњива морала, оних себичњака који теже за коришћу, за популарношћу, за политичком моћи — и ово се не може доста понављати као савет и српском народу.

△

Догађаји на Балкану.

Арнаути и реформе.

Међу Арнаутима у Ст. Србији све је веће комешање, јер се боје да ће реформе учинити крај њихову рахатлуку. У Ђаковици је више арнаутских племена држало ових дана скупштину, на којој су решили, да се протестује против увађања реформама. Арнаутски главари из Ђаковице нису хтели да иду на договор скопљанском валији Хафуз-паши, који их је звао. Арнаути су нарочито противни намери, да њих обезоружају, јер знају, да би их онда енергични дивизиони генерал Шемзи-паша сасвим стерао у шкрипац.

*

Аустро-угарски конзулат у Митровици.

Влада аустро-угарска следовала је примеру Русије па је отворила нов конзулат

ЛИСТАК.

Исповед Жана Сабо-а.

Написао: Ги де Мопасан.

Чим би Сабо у Мартелвиљску крчму ступио, смејали су се сви у напред. То беше обешењак прве врсте. Попове је ужасно мрзио; најрадије би их све поморио, да је само могао.

Столар Жан Сабо припадао је напредној странци. Беше то висок, слабуњав човек, подмукла погледа; коса му је глатка на чело падала, а танкоусна уста се увек смешкала подругљиво. Кад би рекао: „Наш свети отац папа,“ ваљали би се сви од смеја, таквом је мимиком пратио те речи. Хотимично је радио недељом за време службе. Сваке године је заклао брава баш на саме беле покладе, да му кобасице и месо трају до сама Ускрса, а кад би свештеник прошао говорио би шалећи се: „Ево иде један, коме драги Бог у стомаку лежи.“

Свештеник, висок, дебео човек бојао га се због његова језика, због којег је стекао толико присталица. Абе Маритме беше политична глава и пријатељ лукавих срестава. Десет година је постојао међу њима тајан, огорчен, непрекидан рат. Сабо беше кмет, многи држаху да ће постати и кнез, а то би повукло за собом пропаст цркве.

Избори беху на прагу. Табор побожњака дрхташе. Тада оде свештеник једног дана владици у Рујан, тако причаше његова куварица.

После два дана се вратио и изгледаше врло весео. Сутра дан је знао цео свет да ће се црквени кор оправљати. Владика је поклонио шест стотина франака на ту цељ из свога шпага. Све старе столове од чамова дрвета требало је с кора уклонити и заменити новим, храстовим. То беше величанствен столарски посао; у свим кућама се само о томе говорило.

Сабо је изгледао врло озбиљан. Кад је сутра дан ишао кроз село, питаху га суседи, пријатељи и непријатељи у шали:

„Хоћеш-ли ти радити нове столове?“

Он им није одговарао, али је у себи кипео од беса. Пакосници би још додали:

„Диван ти је то посао, могло би се на њему две-три стотине франака зарадити!“

Два дана касније пронесе се по селу глас, да је посао поверен столару Целестину Шамбрлану из Портвиља. Мало за тим се опровргла та вест, али се опет говорило да ће се све клупе у цркви обновити. Министарство је у ту цељ две хиљаде франака одобрило. Сензација беше грдна.

Жан Сабо није више имао сна; од кад постоји Мартелвиљ није још ни један столар имао такав рад. Тада се опет пронесе глас, да је свештеник неутешан, што мора тај рад да повери страном столару, али Сабо има такве назоре да је немогуће њему рад предати.

Сабо дочује то. Чим се смркне, оде у свештенички дом. Служавка му рече да је парох у цркви и он оде тамо. Две уседелице китиле су олтар цвећем. Свештеник је стајао на сред кора и управљао њиховим радом. Сабо осети, како му сињи терет паде на душу, као да је у дому свог највећег непријатеља, али жуд за добити беше јача од непријатна осећаја. Он се приближи с капом у руци не осврћући се на обадве жене, које га гледаху зачуђено.

Сабо промуца: „Добро вече, пречасни.“

Свештеник одговори не погледавши га, сасма задубљен у посматрање олтара:

„Добро вече, столару.“

Сабо не знађаше шта да говори даље. Најзад рече после дуже почивке: „Спремате се?“

Свештеник одговори: „Да, месец мај је пред врати.“

Сабо рече: „Тако је, тако је“, и ућута опет. Он хтеде сад да оде без и једне речи даље, али један поглед на кор га задржа. Виде шеснаест столова, које је требало новима заменити, са сваке стране по осам. Шеснаест столова од храстова дрвета вреде најмање три стотине франака, а ако буде врло лукав, може на њима бар две стотине франака зарадити.

Тада проговори тешком муком:

„Дошао сам због посла.“

Свештеник га погледа зачуђено и запита:

„Због каква посла?“

Сабо промуца збуњено: „Овог овде“, и показа на столове. Свештеник се окрене њему и погледа му право у очи:

„Говорите ли Ви о столовима у мојој цркви?“

Кад чу Сабо каквим је нагласком свештеник изговорио то питање прође га свог језа, и обузе га жеља да што пре побегне, али ипак одговори смерно:

„На служби, пречасни.“

Свештеник скрсти руке преко гојазног трбуха и рече у чуду:

„Ви... Ви... Сабо... Ви, једини безбожник у мојој општини... тражите тај посао... То би била брука, јавна брука. Владика би ми дао укор, можда и преместио.“

Он уздахне дубоко и поче опет мирније:

„Појмим, да Вам је непријатно, да такав посао добије други, стран столар, но ја не могу друкчије... не... немогуће је... Ви нећете никад учинити, што бих ја морао захтевати, зато не иде никако.“

Сабо погледа на дуги низ клупа, које се пружаху до самих врата. До врага, ако се то све обнови?

Он запита: „Шта би сте од мене захтевали, пречасни? молим Вас, реците ми.“

Свештеник одговори чврстим гласом: „Морао бих тражити стваран доказ Ваше добре воље.“

Сабо прошапута: „Можда ћемо се моћи споразумети.“

Свештеник рече: „Морали бисте идуће неље да се причестите јавно у цркви.“

Столар побледи и запита не одговарајући на свештениково питање: „Да-ли ће се клупе обновити?“

„Хоће, но мало касније.“

Сабо рече: „Не велим да нећу. Не велим да нећу, ја поштујем веру, зацело, мене само одбија начин како се врши, нећу да будем упоран.“

Оне две жене, што су китиле олтар, сишле су од чуда са столица доле, сакриле се иза олтара, и слушаху бледе од узбуђења.

Свештеник је видео да је победио, те рече много љубазније: „То је лепо, то је лепо, једва једном паметна реч.“

Сабо се смешио збуњено и запита: „Не би-ли ишло без причешћа?“

Свештеник га погледа оштро: „Пре него што Вам поверим посао морам се уверити да сте се показали.“ Тада настави благо: „Дођи-

у Митровици. За конзула постављен је Цамбауер, досадањи вицеконзул у Бару, Порта му је већ издала ексекватуру, и нови конзул приспеће за који дан у Митровицу. О овом новом конзулату вели „Н. Сл. Преса“ ово: „Аустро-Угарска отварањем конзулата у Митровици користи се једино руско-аустријским споразумом од год. 1897., којим је заснована једна паралелна политика обеју сила за одржање status quo-а Турске на Балканском Полуострву. Отварање аустро-угарског конзулата у Митровици бива извесно по споразуму са петроградским кабинетом, чији ће представник у Ст. Србији добити сад једног сатрудника у задатку, да умири и увери подељена арнаутска племена. Како су се Арнаути при доласку руског конзула у Митровицу мирно понашали, то се претпоставља да их неће узнемирити ни долазак једног аустро-угарског дипломата у њихову средину. Долазак аустро-угарског конзула у Митровицу не треба никако сматрати као један чин наперен противу Турске.“ *

Разговор са великим везиром.

Цариградски дописник лондонског „Стандарда“ разговарао се ових дана са великим везиром Ферид-пашом о реформном питању. Велики везир рекао му је:

„Све што ми желемо, то је: довољно времена. Очевидно је за свакога, да се управа у читавој једној провивцији не може у току једне недеље дана преобразити. Па ипак је погрешно мишљење да смо ми ту ствар тек сад узели у руке. Влада се већ више од четири месеца бави искључиво са Маћедонијом и тамо издаје грдне суме. Имамо још на расположењу 30.000 фунти за поправке у вилајетима, нарочито за друмове. Изабрали смо најбоље и најенергичније чиновнике за више положаје, а сад тражимо способне људе зв остала места. Тако ћемо их саставити читав штаб пробраних чиновника за целу Маћедонију. У жандармерији има већ узетих најбољих немачких официра, сад очекујемо још извесан број. Инжињери већ раде на грађењу друмова. По статисгичким податцима велики део становништва, нарочито бугарског, по своме занату ради на том послу, па како је њима стало до мирног стања, то ја не верујем да ће они симпатисати са комитама. Ако би се продужила агитација, ова би нам отежала посао али сваки покрет угушиће одмах редовна војска, која ће се придржавати строго војничких операција. Енглези, који се још сећају Трансвалског рата, треба најбоље да појме, како је тешко повратити у земљи ред у којој још ратовање траје. Како се ми ни по богатству ни по снази не можемо сравнити са Енглеском, то ми тражимо, од сваког да има стрпљења.“ Велики везир завршио је разговор овим речима: „Можете саопштити енглеском народу, да вам је велики везир изјавио, да ће се реформе до последњег слова извести.“

Дописник верује у изјаву великог везира, али држи да је главна сметња за избађање реформа финансијско питање, јер Порта не располаже са довољним сретствима.

Главна скупштина
Централног Кредитног Завода
у Новом Саду.

Као што смо у прошлом броју нашега листа јавили. Централни Кредитни Завод деоничарско Друштво у Новом Саду одржао је у суботу 22. фебруара (7. марта) о. г. своју XII. главну скупштину, која је ванредно многобројно посећена била. Као што је познато наш народ има на многом пољу јавнога живота да се бори, јер прилике нису такове, да би могле да оправдају многе наше жеље; али девиза: „помози себи сам, па ће ти и Бог помоћи“ као да продире све то више и подиже народну свест. Народ увиђа све то више, да његова самосвојна снага, кад се удружи, може да буде довољна за његово одржање, за његов напредак.

Као што видимо, народ наш хоће да одржи корак са духом времена на економском пољу и он је подигао у новије доба многе привредне установе, да тим чиниоцима буде сам себи рука помоћи за васцели свој економски напредак. У тај најновији покрет убрајамо ми онај велики број новчаних завода, који је наш овострани народ за врло кратко време, и то за цигло десет година овамо, установио. Данас броји наш овострани српски народ 79 новчаних установа, акцијских друштава и задруга за помагање и штедњу, и ту је, као што се каже, наш сиромашан народ уложио преко 57 милијона Круна у име главнице, и што је још главније, подигла се тим путем воља за штедњу у народу у такој мери, да се ту прикупило много милијона Круна залишних готовина, које су већим делом било бесплодно лежале, било таким страним рукама поверене, одакле се баш помоћу тих наших залишних капитала највеће сметње чиниле, да се наш народ може развити и напредовати, да може да постигне своје оправдане, законом зајемчене и ван сваке сумње легалне и лојалне жеље.

Економски напредак потискује сва друга побочна па и политичка питања и зато целу пажњу данашњих држава и велесила апсорбира брига за економски напредак својих држављана. И то, што видимо, да и мални српски народ не само неће да заостане, него се свом снагом отима да буде економски јака чињеница, мора свакога искреног родољуба у највећој мери да задовољи. У том покрету истичу се две врло јаке новчане наше установе, и што је још важније, најбоље и најтемељније, што смо их до сада на том пољу у опште имали, а то су: Српска Банка у Загребу и Централни Кредитни Завод у Новом Саду, који су дошли до великог поверења не само у нашем народу, него, што је још може бити важније, којима се са њихова смишљеног и солидног рада одаје признање на нашим главним домаћим новчаним пијацама.

Да то поткрепимо и стварним разлозима, осврнућемо се на од онномад одржану XII. редовну главну скупштину Централног Кредитног Завода и споменућемо, да је управа Централног Кредитног Завода својим смишљеним руковањем прибавила заводу толико поверење у публици, да је крајем лањске године завршио годишње рачуне са близу 6 милијона Круна улога на штедњу. Само у тој јединој лањској години повећали се улози са близу 1 милијон Круна. То су своте, које се у новчаном раду нашег овостраног народног живота нису никада познавале, и ми би заман тражили у историји многих провинцијалних завода овакав велики успех, а не можемо тога наћи ни код завода с оне стране Дунава, које је наш народ подигао, и који од 20—30 година постоје.

Но при томе ваља да споменемо, да је Центр. Кред. Завод још пре шест година први завео улоге за штедњу са недељном уплатом и тим постигао успешан пример за новчане установе, да тим путем подигну вољу за штедњу и код најсиромашнијих слојева. Поред тога подигнуто је заузимањем и помоћу Централног Кредитног Завода кредитних задруга за помагање и штедњу у Госпођинцима, Чуругу. Ковиљ-Сентивану, Ст. Керу, а сада су у оснивању такове задруге за Ст. Шове, Кулпин и Деспот-Сентиван са седиштем у Ст. Шови и за Турију. А осим свега спасене су две новчане установе помоћу Централног Кредитног Завода, које су биле у своје доба јако пољуљане. Подизањем тих малих новчаних завода у нашој околини је нарочито наш земљорадник ослобођен помоћу Централног Кредитног Завода једне велике невоље која га је присиљавала да продаје своју храну испод цене и да залаже усеве још у зелен за зајмове, на које је био принуђен да плаћа кајишарску камату.

О самој скупштини, која — као што рекосмо — беше ванредно многобројно посећена, и која је све своје закључке једногласно и сложно донела, доносимо овај извештај:

Председник **др. Илија Вучетић** пре отварања скупштине моли тројицу г. г. деоничара, да оверове присутне чланове.

Изаслати одбор по прегледу свих веровница констатовао је, да има присутних 75 деоничара, који заступају 599 деоница.

Председник изјављује, да је присутан довољан број чланова, да се могу доносити правовљани закључци. Јавља да је ова скупштина правилно и на време сазвана путем „Браника“ и „Budapesti Közlöny“-а. Отвара скупштину и срдачном добродошлицом поздравља чланове њене; радује се, што су деоничари ове године дошли на скупштину у тако лепом броју, као што ни на једној досадањој скупштини нису били, јер то је знак, да им на срцу лежи напредак заводски; нарочито се радује, што види на скупштини и главног оснивача и првог председника овог завода, г. Лазу Дунђерског, (Усклици: Живио!) Затим позива скупштину, да приступи своме редовном раду.

Друга тачка дневног реда беше: Извештај управе о друштвеном пословању и поднашање билансије и закључних рачуна. Извештај управе гласи:

Славна скупштино! Кад смо у своме извештају о пословима нашега завода за год. 1901. споменули, да је новац у тој години био необично јевтин, и да је то отештавало да постигнемо могућност за боље укамаћење нашег прометног капитала, нисмо могли предвидети, да ће и у раду у прошлој 1902. години тај моменат бити од тако осетног значаја у радовима на новчаном пољу.

Сума залишних готовина не само да се не смањује, него се све више гомила тако, да се на нашим домаћим пијацама новац често нуди по цену, која се у привредном раду наше домовине није никада познавала. Општи застој у привредном животу није остао без утицаја и на рад оних новчаних завод, који се налазе у већим провинцијалним центрима; према томе утицало је то и на рад нашега завода у толико више, што се улози на штедњу код нас и у претходној години јако повећали, а прилике за елоцирање тих готовина беху све то теже, па и то само поред знатно спуштене камате. Довољно ће бити ако споменемо, да се у 1902. год ни улози на штедњу код нас подигли од **К. 4 819 601·53** на **К 5,799 735·41**, те се улози у тој пословној години повећали за своту од **К. 980.133 88**. Поред таких, да кажемо, ненормалних прилика, као што су биле и лањске године, ми смо нашли за добро, да један део нашег прометног капитала сместимо у сигурне папире од вредности, и за то смо купили своту од **К. 253.000 — 4½% заложница (Pfandbriefe)** у место да нам те готовине стоје у текућем рачуну са укамаћењем од 3% односно 2 7/10%. Под таким општим и специјалним околностима на пољу новчанога рада подносимо сл. скупштини закључне рачуне за 1902. или XII. пословну годину нашега завода. Али за то, што смо настојавали, па и нашли пута, да рад нашега завода у неколико још и даље проширимо, показала се могућност, да искажемо при свем томе **чист добитак од К. 75 633 14** за год. 1902. и ако смо отписали већу своту на рачун сумњивих потраживања, а то је и поред свега тога још бољи резултат, него ли онај што беше постигнут у претходној 1901. години. Но да и не беше могуће да постигнемо за лањску годину тај повољан резултат у заради, наш би завод могао да буде и осим тога задовољан са те значајне околности, што се при пословању нашега завода поверење улагача не само одржава, него из године у годину знатно повећава тако, да је наш завод закључио своје рачуне за годину 1902., ка што смо већ споменули, са знатном своном улога на штедњу од **К. 5 799.735 41**. Како су се пак поједини важнији огранци заводскога рада у лањској години развијали, показују ови податци. Улози на штедионичке књижице: уложено К 3,626.299 24, враћено К 2,805.330 67, више уложено К 820.968·57, стање 31. децембра 1901. 4,704 151·99, свега К 5 525 120·56 Улози на књижице за недељну штедњу: уложено К 70.230 71, ликвидирано К 66 620·40, више уложено К 3.610·31, стање 31. децембра 1901. К 115 449 54, свега К 119.059·85. Улози по текућим рачунима: стање 31. децембра 1902. К 155.555·— Сви улози заједно чинили су крајем 190 . године своту од К 5,799.735·41, или **К 980 133·88** више него претходне године. Есконт меница: Есконтовано је кмд. 31.412 меница у своти од К 13,665 277·11, а исплаћено је кмд. 29·581 меница у своти од К 13,179.136·95, остало К 486.140 16, стање 31. децем. 1901. К 3,221.690·67, свега кмд. 8.965 у своти од К 3, 07 830 83, или **К 486.840·16** више него пре годину дана. На инкасовање смо примили кмд. 448 меница у своти од К 217.2 2·23, са кмд. 11 и **К 10.806·72** мање него у години 1901. Хипотекарни зајмови: издато К 321.700 —, отплаћено К 153·318·70, више издато К 168 381·30, стање 31. децембра 1901. К 1,251.302·04, свега К 1,419.683·34. Разни зајмови: издато: на папире од вредности К 55.891·—, на ручне залоге К 11·872·—, на недељне улоге К 21.284 90, на личне обвезнице К 65.020·—, свега: К 154.067·90; уплаћено: од зајмова на папире од вредности К 4 .464.—, од зајмова на ручне залоге К 11.349·—, од зајмова на недељне улоге К 20.033 64, од зајмова на обвезнице К 54.372·50, свега: К 126.219·14 Мењачки послови: примљено: од продатих папира од вредности К 111.932·89, од продатих разних валута К 124·680·86, од инкасованих 3210 кмд. купона К 42.895·29 од издатих 216 кмд. промеса К 1.063·35, свега: К 280 572 39; исплаћено: за купљене папире од вредности К 320.867·50, за купљене разне валуте К 123 102·33, за примљених 3202 кмд. купона К 42 750·88, свега: К 486.720·71.

Папира од вредности купљено је у већој

те сутра на исповед, али Вас морам најмање бар двапут исповедити.“

Сабо понови: „Двапут?“

„Да.“ Свештеник уздахне: „Ваља појмите, да се код Вас тиче главне исповеди, треба да се очистите од свију грехова и заблуда. Чекам Вас дакле сутра.“

Столар запита потресеним гласом: „Где ћете ме исповедити?“

„Где... у исповедаоници.“

„У... оном орману тамо у углу? То... то ми је страшно.“

„Зашто?“

„Што ми је све тако страно и што сам мало наглув.“

Свештеник попусти. „Добро! Можете доћи к мени у моју собу, ту ћемо бити сами. Је-ли Вам по вољи?“

„А, врло; али у овом орману, не никада.“

„Дакле сутра око шест пред вече.“

„Хвала, дакле сутра, пречасни. Проклет био ако не дођем.“

Он пружи свештенику своју велику рапаву руку, у коју овај своју меку, бену спусти.

Шум овог стиска руку разнесе се по сводовима храма и изгуби се иза оргуље.

* * *

Жан Сабо беше цео дан јако узнемирен. Беше му као некоме, који се решио да вади зуб. Сваки час му долазаше мисао:

„Данас морам да се исповедим.“ Збуњена му душа, душа само пола увереног атејисте страшила се моћи божје тајне.

Чим прекине посао оде у парохијски дом. Парох га дочека у врту, где се шетао у малом дрвореду горе-доле, и читао у требнику. Био је весео и поздрави столара свесрдним смејом.

„Дакле ту сте! Приђите ближе, г. Сабо, нећу Вас појести.“

Сабо уђе у кућу. „Ако Вам је згодно“, промуца, „бићу Вам врло благодаран, да наш посао одмах свршимо.“

„Сасвим као што желите. Овде ми је стихар, стрпите се само за час и ја ћу бити спреман да вас саслушам.“

Столар гледаше узбуђено како свештеник облачи стихар. Тада му овај рече:

„Клекните на ово јастуче.“

Сабо остаде стојећи, беше му стид да клекне. Он промуца:

„Зар мора бити?“

Свештеник рече достојанствено: „Реците ми молитву: Верујем и исповедам.“ То је молитва пре причешћа. Ако је не знате говорите за мном!“ И свештеник му говораше лагано целу молитву, а столар је понављаше.

„Сад се исповедите.“

Но Сабо не знађаше како то иде, јер се није никад исповедао. Свештеник му поможе.

„Ја ћу Вас питати, деге моје; видим да не умете да се нађете. Прво ћемо предузети заповеди божје. Слушајте ме и не бојте се ништа. Говорите искрено. Сувише не можете никад рећи.“

„Треба да љубиш Бога више свега. Да-ли сте кога или нешто тако исто љубили као Бога? Да-ли сте љубили Бога од свег срца, из све душе и свом снагом?“

Сабо се поче знојити код овог питања. Он одговори:

„Не, нисам, господине. Ја љубим драгог Бога, колико год могу. Да, ја га љубим јако, али не могу рећи да ништа друго не љубим тако исто, не, то не могу. Да речем, да бих увек само Бога изабрао, кад бих имао да бирам и то не могу. Да бих Богу за љубав изгубио сто франака, не, то не могу рећи. Ја га љубим, љубим ипак јако.

Свештеник рече озбиљно: „Треба га љубити више свега.“

Сабо пун добре воље рече: „Покушаћу, господине.“

„Не треба злоупотребљавати име божје. Да-ли сте кад-кад псовали?“

„Нисам, нисам никада. Кад-кад, ако сам врло љут, рекнем: Бог те убио! али не псујем никад.

Свештеник викне: „И то је псовка. Не чините ваше то! Хајдемо даље. Празнике ваља светковати. Шта сте радили недељом?“

Сабо се почеше по глави. „Ја служим Богу, како могу, господине. Служим му у себи. Недељом радим...“ Свештеник га прекине достојанствено: „Знам, да радите недељом. Од сад ваше не смете то чинити. Прећићу три заповеди што долазе, јер знам да се нисте огрешили о две прве, па ћу прећи на шесту и девету. Дакле: Не укради! Да-ли сте кад год оштетили туђу својину?“

Сабо рече чисто увређен. „Не, никад. Ја сам поштен човек, господине, на то се могу заклети. Истина ја сам кад-кад записао да сам више часова радио, кад-кад сам и који сантим више тражио него што ствар вреди, али крао, крао нисам никад, зар можете тако што и помислити? Не, крао нисам никад!“

Свештеник рече строго: „Крађа је и кад се један једини су̂ више запише. Не чините више то. „Не говори лажно против твог ближњег.“ Јесте ли кад лагали?“

„Нисам, зацело нисам. Нисам лажљивац. Не-ћу да опоричем да сам често причао измишљотине; кад је моја добит захтевала, говорио сам много шта друкчије него што је било, али лагао, лагао нисам никад.

Свештеник рече: „Пазите више у будуће на се у том погледу.“ Тада говораше даље: „Не пожели жену твог ближњег.“ „Да-ли сте осим своје жене и друге волели?“

„Нисам, нисам, пречасни господине! Зар да варам моју сироту жену! Не, не! Никад, никад!“

Свештеник не рече на то ништа и ослободи га од свију грехова.

Жан Сабо ради нове столове и иде сваког месеца једаред на исповед.

Превела: **Даница Чакловићка.**

мери из тога разлога, што смо — као што већ споменусмо — ради бољег елоцирања наших залишних готовина купили за К 253.000 — $4\frac{1}{2}\%$ заложница и то: К 163.000 — $4\frac{1}{2}\%$ Central Hypothekenbank Pfandbriefe. К 90.000 — $4\frac{1}{2}\%$ Pfandbriefe der Pester Ung. Commercialbank Цигљана: Лањска је година за ово наше подузеће била доста повољна. Израђено је материјала за градњу свега 3,360.450 комада, а продато 2,654.195 комада, и можемо са задовољством рећи, да су све потребе наше вароши са малим изузетком код нас подмириване. А што је лањска година могла да покаже тако повољна резултата, долази и отуда, што смо били у положају, да постигнемо знатније уштеде у продукцији, и што смо могли производњу не само да појевтинимо, него још и израду робе толико да усавршимо, да се наша роба броји у најбоље израђевине ове врсте, чиме смо готово целу намиру потребе себи осигурали.

Промет наше благајнице: У години 1902 примила је наша благајница свега К 21,560.693·76, напротив исплатила је свега К. 21,534,018·54. укупан промет К 43,094.712.30. Цео промет: Промет свих наших послова у г. 1902. чини К 71,702.741·12. Чист добитак: Сви приходи у г. 1902. чине К 451,624·99, напротив било је расхода и отписа у своти од К 375.991·82, остало је, дакле, за поделу чистих К 75.633·14, пак нам је част предложити, да се чист добитак подели овако:

1. 10% резервном фонду у смислу друштвених правила К 7.563·31. 2. 5% камате на К 400.000 — деоничке главнице К 20.000·— 3. 20% тантијеме управи К 9.613·97. 4. У име супердивиденде на К 32· — по деоници К 12.000.— 5. Ванредна дотација резервном фонду, допуна на К 15.000·— К 7.436·69. 6. Резервном фонду цигљане К 7.000·— 7. Резервном фонду за амортизацију наше куће К 5.000·— 8. Резерви за губитак на реалитетима К 5.000·— 9. Награда надзорном одбору К 900·—, а преостатак од К 1.119·17 да се пренесе на нов рачун.

Уједно предлажемо славној скупштини, да се од 7. марта о. г. почињући исплаћује на благајници нашој купон наших деоница бр. 1. са К 32.— у име дивиденде за г. 1902., што чини, као и до сада, 8% од уплаћене деоничке главнице.

Ако славна скупштина прими наш предлог о подели чистога добитка, то ће наши резервни фондови на крају 1902. године показати овако стање: 1. Редовни резервни фонд: Стање 31. децембра 1901. К 136.000.— Дотација у години 1902. К 15.000.— свега К 151.000·— 2. Резервни фонд за цигљану: Стање 31. децембра 1901. К 36.000 — Дотација у години 1902. К 7.000·— свега К 43.000· 3. Резервни фонд за аморт. наше куће: Стање 31. децембра 1901. К 24.000·— Дотација у години 1902. 5.000·— свега К. 29.000·— 4 Резервни фонд за губитке на реалитетима: Стање 31. децембра 1901. К. 12.000·— Дотација у години 1902. К 5.000·— свега К 17.000·— Свега К 240.000.—, што чини 60% од деоничке главнице или К 240·— по свакој деоници.

Пре него што се прешло на расправу о овом извештају, деоничар др. **Душан Милић** моли, да се о овом извештају расправља у конференцији.

Председник одређује конференцију, и одгађа скупштину за то време.

У конференцији је извештај свестрано и темељно расправљен, па кад је скупштина наново отворена, она је једногласно узела на знање како тај извештај, тако и билансију и закључне рачуне.

Прочитан је извештај надзорног одбора, те је после једне мале примедбе деоничара дра Младена **Јојкића** узет на знање.

Издата је разрешница управи и надзорном одбору, а по предлогу деоничара Нестора **Белића**, који је упозорио на благотворан и успешан рад заводске управе, вотирано је овај једногласно и признање на том њену раду. — Предлог управе о подели чистог добитка примљен је.

Пошто према правилима заводским ове године иступају из управе два члана, то се исти наново бирају на та места, и то: др. Јован Велимировић и Гавра Плавшић. У надзорни одбор наново се бирају: Стеван Лекић, Данило Манојловић и Младен Максимовић. За заменике пак Нестор Белић (Сентомаш) и Ђорђе Ивковић.

Др. Милан **Давидовац** износи питање, како би било, да се број чланова управе повиси? Моли да управа о том размисли, па да идућој скупштини поднесе предлог. (Усваја се.)

Пошто су за оверовљење записника изабрати Александар Адамовић, др Милан Давидовац и Сима Марковић, дневни ред је исцрпен.

Председник закључујући скупштину нагласшава, како је ова скупштина врло јако посећена била, као ваљда ниједна досада. Управа то тумачи као добру вољу и наклоност деоничара према заводу и као интересовање за његов напредак. Скупштина је све послове своје посвршавала једногласно и сложно. Савете и примедбе, што се у конференцији чуше, узеће управа у обзир; управа благодари на тим саветима и таке ће савете управа радо примити не само од деоничара него и од сваког пријатеља овог завода, нарочито кад долазе од људи, који имају богато искуство на привредном пољу и који су стручњаци. Захваљује члановима скупштине и затвара седницу.

Скупштина се разилази с усклликом: „Живео председник!“

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У јучерашњој (од уторника) седници заст. куће наставио је свој говор против војних предлога заст. Алексије Пап, који је свега $5\frac{1}{2}$ сати говорио. Пошто је Папу одговорио известилац Миних, узео је реч заст. Бузат contra, па онда заст. Кечкемети такође contra, те је онда седница закључена.

— **Демонстрације у Будимпешти.** У недељу после подне требао се пред зградом парламента одржати велики митинг, што га је сазвала мађарска странка независности да протестује против војних предлога. После збора требао је бити демонстративни поход. Митинг су социјалисте покварили, тако да се свршио с великим фијаском. И сам поход не беше тако рећи никакав; било је, истина, доста светине, али као обично, тако су и сада главни елемент демонстрације сачињавали факини, који су лупали прозоре на кућама, каванама и трговинама.

У 1 сат после подне искупило се на Тргу Слободе до 15.000 социјалиста, који се оданде кренуше пред парламенат, те су ту „независњаке“ са свих страна опколели. Социјалисте су пазили на ред, тако да полиција није могла да спречи њихово скупљање. Независњака у то доба једва ако је било до 2000 људи. Видећи ту несразмерну мањину према социјалистама, попе се на сто Гаврило Угрон, да својом гласином отера социјалисте, али га социјалисте исмејаше и Угрон се мораде повући. На то независњаци почеше певати Кошутову песму, али ову у часу угушише громовити мотиви марсељанке, коју запеваше социјалисте. Приређивачи митинга, заступници Холо и Ловаси стадоше се саветовати, шта да раде. Вођа социјалиста Бокањи приступи им и још једаред им понуди компромис за сложан поступак. Тражио је, да социјалиста Гросман буде изабран за председника збора, затим да се прочита резолуција социјалиста и да се гласа о њој. Холо је видео, да би то био потпун пораз странке независности, те одбије ту понуду. Онда надмоћни социјалисте заузеше трибину, а приређивачи независњаци издадоше паролу, да се иде демонстровати по улицама. Кад оно мало независњака оде, Бокањи објави социјалистама, да ће за 14 дана они одржати своју скупштину, и онда се социјалисте у реду разиђоше.

Неодвисњачки поход је међутим правио одвратне изгреде по престоничким улицама. Лупани су прозори и излози на многим зградама и трговинама. Час по, па је когод с фијакерског крова говорио, а затим се дерало, певала Кошутова песма и даље разбијали прозоре. Пред краљевом палатом на Змијском тргу демонстративно су певали Кошутову песму, а на кафани, што је у палати надвојвоткиње Клотилде, полупали су окна. Пред националном касином викала је маса: „Доле с магнатима! Пљујте на њих!“ Нарочито су грдили грофа Теодора Андрашија, који се с прозора презриво смешио. Пред клубом владине странке такође су демонстровали. Бацали су и камење на прозоре, те један камен рани у руку бившег бачког вел. жупана Латиновића. Два новинара, које су држали за детективе, светина је истукла. Било је сукоба и с полицијом, и многи су похапшени.

— **Збор у Загребу.** Данас, у среду, држи се у Загребу збор, на ком ће се тражити финансијална самосталност Хрватске и Славоније и заузети становиште према војним предлозима.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 26. фебруара 1903.

— **У пажњу публици.** У последње време често бива, да публика у поштанске сандучиће за скупљање писама баца веће тисканице и мустре робе, што смета скупљању. Публика у свом добро схваћеном интересу не треба таким стварима да пуни сандучиће, па кад предаје пошиљке веће количине или већег облика, нека се потруди на пошту. О том је управа новосадског поштанско-телеграфског звања издала овај

Позив.

У последње време често се догодило, да се у сандучићима за скупљање писама нашле пошиљке мустри и тисканица већег облика, као и у великој множини предата тежа писма, што јако отештава испражњење тих сандучића, а кад год сасвим задржи. У интересу публике, која се дописује врло је желети, да се такове пошиљке на поштанском звању предају, односно да се спуштају у сандучић, што је тој цели намењен у павиљону за публику.

Упозоравамо публику на овај позив, који само њој иде у интерес.

— **Поручник осуђен на градски затвор.** У петроварадинском 70. пешачком пуку служио је као поручник Тома Нехутни. Тај млади официр имао је једну љубазницу, на коју је много трошио. Наравно да за то није залегала поручничка плата, те се лакомислени официр маши компанијских новаца, док му је капетан био на допусту. Он узме 1200 К од компанијског новца, те са својом љубазницом побегне. Тумарао је којекуда и сигурно је хтео и он да се дочепа елдорада дефрауданата: Америке, али у Хамбургу мора да му је нестало новаца, и он се пријави тамошњем аустро-угарском конзулату. Нехутни буде под стражом спроведен у Петроварадин и стављен у гарнизонски затвор. Ових дана је војнички суд судио Нехутном и осудио га на 4 године пооштреног градског затвора и на деградацију. Ствар ова ће доћи још пред врховни војнички суд.

— **Парница дра Љубомира Павловића.** Из Вел. Кикинде јављају, да је апелациони сенат тамошњег кр. судбеног стола ономад решавао у познатој ствари дра Љубомира Павловића. Кр. судбени сто је изменио онај део прве судске пресуде, који се односи на одмерење казне, те је смањио глобу дра Павловића на 1000 К.

— **Исељавање народа из наших крајева.** Сваки дан чујемо, да је из овога или онога места у нашим крајевима отишло у Америку толико и толико људи. Тако се ових дана из оближњег села Пироша и Деспот-Сентивана иселило неколико српских породица у далеку туђину, где их чека неизвесна судбина. И из других места богате Бачке многи се исељавају, но још је јачи покрет за исељавање у такође плодном Банату. Скоро сваки дан крећу се оданде веће групе исељеника на далеки и неизвесни пут у Америку. Из Ђерђамоша отпутовало је прошле недеље 60 породица у Бремен, одакле ће помоћу агената даље у нови свет. Из Модоша се кренуло 22 исељеника, али их је власт задржала, јер су им неке варалице место путних листова дали неке књижице без вредности. Из Богароша хтело се да исели 18 исељеника, али их власт врати натраг, јер нису имали пасоша. Из Бетленхазе у крашо-северинској жупанији скорим се креће у Америку 18 породица. Сви ти људи продају све што овде имају, претварају у новац и иду да траже у новом свету срећу и благостање. Да ли ће наћи, на то они сад у тешкој невољи не мисле. Наше власти задржавају силом исељенике, али то није лек против тешког стања, у ком се налази велики део становништва Угарске. Влада и они, који држе у рукама судбином народном, треба да се окану којекаквих империјалистичких утопија, па да лече ово зло, које људе тера из Угарске у свет. Бадава је сањати о „Нађмађарорсагу,“ а народ се ево и из Угарске, овакве каква је сада, сели у Америку. Нико од добра веће бегати!

— † **Пахомије Данјановић**, јеромонах Ман. Ковиља, преминуо је 22. фебр. (7. марта) о. г. напрасном смрћу у истом манастиру у 59. години живота свог. Закалуђерио се 1869. год. у Ковиљу, где је мал' те не сав свој век провео. Беше добар и примеран свештеник, кротке и благе нарави, због чега је уживао љубав не само своје сабраће, него и поштовање целе околине. Лака му црна земља!

— **Српска пчеларска задруга у Руми** држаће почевши од 2. (15.) марта о. г. сваке недеље у 4 сата по подне предавање из пчеларства у трговинској дворани у Руми.

— **Парастос дру Ливију Радивојевићу.** Српско занатлијско коло и четири српске земљорадничке задруге у Вел. Кикинди приређују у недељу 2. (15.) марта о. г. у тамошњој срп. прав. цркви после св. литургије парастос врлом човеку и великом родољубу српском дру Ливију Радивојевићу, првом председнику савеза српских земљорадничких задруга и централне касе српских привредних задруга у Аустро-Угарској. Слава Ливију Радивојевићу!

— **Са српског претена.** Наш млади пријатељ г. Жарко Љубиша, књижовођа из Ст. Пазове, верио се са госпођицом Надом пл. Рогулићевом, милом ћерком угледнога велепоседника г. Виктора пл. Рогулића из Шатринаца. Најсрдачније честитамо младим вереницима и желимо им трајну, непомућену срећу!

— **Положио с одликом строги правни испит.** Пишу нам из Баје: „Прошле недеље положио је на правном факултету будимпештанског свеучилишта с одликом последњи строги испит г. Душан пл. Сабовљевић, бајски солгабиров, а честити сан удове гђе Марије пл. Сабовљевић рођ. Трифунац од Батфе, те ће бити 1. (14.) марта на част доктора права промовиран. Честитамо младом доктору а и мајци, која је одневговала тако честитог и ваљаног сина“

— **Из српских сватова.** Министарским решењем одобрена је женидба г. дру Браниславу Ј. Суботићу, административном чиновнику у Београду, са гђцом Хермином Пфајфер-Хохвалден, ћерком пок. Јосифа витеза Пфајфер Хохвалдена, бившег велепоседника из Беча. Г. др. Бранислав Ј. Суботић је син пок. нашег великог књижевника дра Јована Суботића и госпође Савке удове Суботићке рођене Полит- Десанчић. Од свег срца честитамо вереницима, које љубав спаја у брачну свезу, и желимо им најлепшу срећу у њихову будућем брачном животу.

— **Снег у Лици.** У Лици је, како „Н. Србобран“ јавља, пао велики снег, тако да пошта не може већ два дана преко Капеле. Још једино телеграфом одржава се веза с Ликом.

— † **Капетан Владислав Вукасовић.** У Ораховцу у Боки Которској умрло је ових дана један од најбољих поморских капетана бокељских Владислав Вукасовић, потомак врло угледне старе српске породице, која је вашој трговачкој морнарици дала много врсних капетана. За своје 40-годишње поморске службе прошао је по свима светским морима, борећи се с морским валима. Покојни капетан био је добар Србин, и ако се у јавном животу није истицао. Нека му је лака, земља и вечан спомен!

— **Објава годишњег вашара.** Идући годишњи вашар у Петровци (Бачка) одржаће се 15 и 16. марта 1903. по р., на који се сваковрсна марва може дотерати. Сваког петка недељни вашар са дотеривањем марве.

Новости са стране.

— † **Стевая пл. Бито.** На то име скоро да се сасвим заборавило, а Бито био је некад и угарски министар-председник и председник угарскога сабора. Умрло је 8. марта т. г. навршив 81. годину свога живота. Бито је био последњи угарски министар-председник из ере Деакове. Г. 1875. наступила је фузија међу Деаковом странком и средњом левицом под водством Коломана Тисе, који постаје свемоћним угарским министром председником. Са Тисом славио је мађарски шовинизам свој улазак у најзваничније кругове и дух Тисин од оно доба, па све до данас влада у званичним круговима. Бито је био не само последњи министар-председник из ере Деакове, него је био и последњи угарски министар-председник који није био мађарски шовиниста. Бито у својој дубокој старости г. 1899. постао је чланом горње куће — иначе би се на њега сасвим заборавило. Бито је био симпатичан човек. Није имао ове охолости што је имају мађарски државници. Био је богат човек, али је живио демократски. Поред своје елегантне екипаже, често се возио на омнибусу (трамвеју). За доба Битовљева, српски посланици ни угарском сабору играли су још доста знатну улогу. Кад је Тиса већ био давно министар, Бито се једном случајно нађе у трамвеју са једним српским послаником, пружи му пријатељски руку и разговараху се о великим променама које су наступиле усљед Тисине владавине. Зна се да је Тиса био највећи непријатељ Битовљев. Нека је покој души Битову, том последњем угарском министру-председнику, који није био шовиниста!

— **Двобој између грофа Евгена Зичија и заст. Весија.** Познато брчно перо владине странке Чива Јосиф Веси (пре се звао Weiss) осумњичио је у свом листу „Будапешти Наплову“ лојалност и оданост грофа Евг. Зичија према краљу. У ономадашњој седници угарске заст. куће гроф Зичи је због тога веома жестоко напао Весија и ђаволски га испрескакао. Између осталога казао је Зичи, да жали што мора Весија да назове својим посланичким колегом. Услед тога је Веси изазвао грофа Е. Зичија на двобој. Сведоци се састали и углавили двобој на пиштоље на 30 корака са по 5 корака аванса и двапуташњом изменом куршума.

— **Везув ради!** Из Портичија јављају да вулкан Везув ради. Из његова кратера избијају огромни ступови пламена и грдне масе дима. Чује се потмула подземна тутњава, а земља се лако тресе.

— **На тапницу осуђена калуђерица.** Из Минхена јављају, да је пред тамошњим судом претресена ових дана сензационална парница начеонице једног католичког женског манастира, госпођице Елизе пл Хајслерове, која је била оптужена, да је покушала да отрује калуђерицу Лину Вагнерову. Суд прогласи „оберку“ Хајслерову кривом и осуди је на 6 година тешке тамнице. У течају парнице избили су на видик страшни докази суровости срца „оберкина“, која би по исказу сведока била кадра да изврши убиство.

Осим овог броја само ће још ДВА БРОЈА добити они наши претплатници, који нам за ову прву четврт дугују.

Ко нам до тог рока претплату не пошље, томе ћемо лист без разлике обуставити.

НОВИЈЕ.

Беч, 25. фебруара. У данашњој седници рајхсрата при расправи о државном прорачуну заступник др. Лекер (од немачке пучке странке) врло је жестоко напао Мађаре. Говорећи о односу између Аустрије и Угарске рече:

„Ми у Цислитави имамо пуно разлога, да будемо незадовољни и да будемо неповерљиви према Угарској. Лудост је, кад Мађари данас говоре о том, да живимо од њихова сала. Ми Немци смо последњих дана доживели чивутско-мађарско витештво, како су немачки писци због какве мале песме, због народне тенденције, са управо неоснованим образложењем оптужени и осуђени, како су адвокати, који у претежно немачким местима подносе на немачком језику

подлеске, подвргнути под дисциплинаран поступак, како мађарске власти деци немачких родитеља забрањују да на улицама немачки говоре и како су главни органи Кошутове странке донели белешке, на челу којих стоји: „Свако псето је Немац“. Разашиљање немачких улазница и позивница за специјалну изложбу мађарског клуба пасâ мотивише се тиме, да је приређивачки одбор морао имати у виду народност изложених. Таки изрази не могу нас болети, али доказују, да е оне стране Литаве станује један народ надувених варвара.“ (Допадање на левици.)

Заст. Чан вели, да Угарска господари Аустријом и привредно и политички. Аустрија треба да предупреди Угарску и да већ сада одбије поравнање. Свакако ће ово поравнање бити последње

Париз, 25. фебруара. У данашњој седници заступничке коморе било је расправе о спољној политици. Милвоа вели да су социјалистичке идеје о разоружању сан. Најбоља политика мира је, кад је војска спремна за рат, и француско-руски савез. Говори о Елсас-Лотарингији и наглашава, да права Француске на те земље никад неће застарити. — Заступник Бери каже, да нема поверења у султанова обећања у погледу реформа у Македонији. Од султана се мора тражити рачун за починђена злочинства. Француска не може дуже ћутати, кад Аустро-Угарска, Русија и Италија подигоше свој глас. — Заст. Пресансе говори о арнаутским насиљима у Македонији. Не верује, да ће аустро-угарско-руске реформе имати дејства. Дошао је час, кад Европа мора изићи из нерада. У Македонији је потребан независан гувернер, а управа да се стави под контролу европске комисије.

Рим, 25. фебруара. Руски цар Николај доћи ће овамо на јесен.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 26. фебруара. Данас је био двобој на пиштоље између грофа Евгенија Зичија и Јосифа Весија. Нико није рањен.

Будимпешта, 26. фебруара. У данашњој седници заступничке куће под председништвом председника грофа Апоњија пре дневног реда министар-председник Сел одговара на једну примедбу заст. Кечкеметија, да закон говори о заједничкој одбрани, заједничким војним стварима, и једини организам тога је заједничка војска. — Заст. Неси пожурује интерпелације. — Председник хоће да остави интерпелације за крај седнице, а заст. Кубик предлаже за 2 сата. — Пошто је кућа неспособна да донесе закључак — јер је мало присутних заступника, седница је суспендована. После одмора интерпелације су остављене за $^1/_2$3 сата. Прешло се на дневни ред, те заст. Олаи говори против војних предлога. Напада Апоњија и бившу народну странку. — Заст. Егри држи дуг говор против предлога.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 26 фебруара 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— — 15	„ 40 — —	„
Жито ново друге каквоће	— — 15	„ — — —	„
Зоб — — — — — — — — —	— — 11	„ 60 — —	„
Јечам нови — — — — — —	— 12	„ 40 — —	„
Кукуруз стари окрњен —	12	„ 60 —	„
Кукуруз нови окрњен — —	— 12	„ 40 — —	„
Кукуруз нови у клипови —	— 8	„ — — —	„
Пасуљ бели — — — — —	— 23	„ — — —	„
Пасуљ жути — — — — —	— 22	„ — — —	„
Вика — — — — — — — —	— 14	„ — — —	„
Мухар — — — — — — —	— 27	„ — — —	„
Проја — — — — — — — —	— 9	„ — — —	„
Вуна — — — — — — — —	— 100	„ — — —	„

Све од 100 клг.

Марва, свињи и живина

Нови Сад, 27. фебруара 1903.

Волови од кил	40—46	пот
Свињи тешки . . „ „ . . .	96—1	круна
„ средњи . „ „	90—92	„
„ лаки . . „ „	80—84	„
Теоци . . . . . „ „	70—74	„
Јагњци по пару „ „	20—22	„
„ „ кгр. „ „	70—72	„
Овци по пару	16—29 33 К.	
Кљукаве гуске по кил. . .	1 круна 20	пот.
Јаја 9—10 ком.	—40	„
Мршаве свињи по пару .	—170 и 190	круне

†

Јавна захвала.

Дубоко ожалошћени и потресени у души изјављујемо топлу и искрену захвалност многобројном грађанству, које је изволело нашој вигда незаборављеној и блажено упокојеној супрузи, односно доброј матери и њежној мајки

СОФИЈИ ВУКОВ

последњу почаст указати, и тиме нами тешко ојађенима тугу ублажити.

Овим поводом сматрамо за дужност топло захвалити се високоштованом местном свештенству: пречасном г. проти Милану Ћирићу и господи паросима: Ђорђу Велићу и Вељку Миросављевићу као и господину придворном ђакону Георгију Николићу, који су при опелу складно и дирљиво опојали нашу милу покојницу.

Даље топло благодаримо госпођама одборницама Срп. Женске Задруге Новосадске; нека је хвала и штованој Занатлијској Задрузи, као и занатлијском певачком друштву, који су при опелу суделовали и нашу милу покојницу до гроба испратили, и свима осталим штованим госпођама и господи, који су нам своје саучешће изјавити изволели, и тиме нам преголему тугу олакшали.

У Новом Саду, 26. февр. 1903. г.

ЛАЗА ВУКОВ
са децом и унуцима.

Огласи.

НОВО! НОВО!

Препоручујемо

РЕЧНИК

српског и немачког језика у два дела

речник за џеп приредио

Андрија М. Матић

гимн. професор

I. део немачко-српски
II. део српско-немачки

давнашња је потреба изискивала овај речник, те смо се на многа и многа тражења решили да издамо — **речник српског и немачког језика.** — Овај речник је новина у књижевности нашој, јер га у том формату неимадосмо. Нарочито је добра страна овог речника та, што је приређивач госп. професор Матић, врло вешто и практички га уредио и додао списак немачких неправилних глагола, а то је новина, на коју приређивачи у другим речницима до сада нису обраћали пажње — баш тај додатак подиже вредност овога речника.

Ова књига изнаша око **50** штампаних табака (**800 страна**) а штампана је на лепој хартији са укусном израдом, — **уз то је књига укоричена у тврде црвене и плаве платнене корице са уштампаним насловом.**

Цена је само

I. делу ф. 1·25 (кр. 2.50)
II. делу ф. 1·25 (кр. 2 50.)

Оба ф. 2·50 или 5 круна.

За Србију сваки део 3 дин. а оба дела 6 динара.

Може се имати сваки део за себе — а такође обадва у једној књизи.

Препродавцима дајемо књижарски рабат.

Ко нам год **за речник новац унапред пошаље** доставићемо га о нашем трошку, напомињемо, нека се дода још 25 потура за рекомандацију — па се неће моћи на пошти изгубити.

Српска књижара и штампарија

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

92 1—10 у Новом Саду.

ОБЈАВА.

Част ми је пошт. публици до повољног знања ставити, да сам на овдашњој пијаци, главна улица бр. 5. (у Дунђерсковој кући)

ЖЕНСКИ ПОМОДНИ САЛОН

отворио и зготављам за садашњу моду најлепше и најукусније француске хаљине и енглеске костиме.

Пошто сам више година у Бечу у најотменијим салонима као енглески кројач радио, а и моја жена такође у бечким салонима кондиционирала, а пошто сам тако исто и овде у месту код два од првих салона у истом својству за овдашње госпође, на њихово највеће задовољство радио, то сам слободан овдашњим поштованим дамама унапред за сигурно обећати да ћу у својој радионици само најлепше и најпомодније хаљине а по врло јефтиној цени зготављавати.

Пошт. дамама стоје најновије француске и енглеске новине о моди на расположењу.

Са особитим поштовањем

Херман Вајт,

96 1—2 женски кројач.

Н. Сад, главна ул. бр. 5., у Дунђерсковој кући.

ШТАМПАРИЈА
ЂОРЂА ИВКОВИЋА
У НОВОМ САДУ

треба једног контуаристу, који је вешт кореспондент у **српском, мађарском и немачком** језику.

Првенство имају они, који су били код политичне општине као чиновници или су радили у адвокатским канцеларијама.

Оферти се имају на **српском, мађарском и немачком** језику поднети.

Ступање одмах. 95 2—3

БЕЗ ПРАШИНЕ И БЕЗ МИРИСА РЕТОРТНИ

ДРВЕНИ УГАЉ

може се добити код лимара

НИКОЛЕ КОТУРОВА

у НОВОМ САДУ,

ТЕМЕРИНСКА УЛИЦА БРОЈ 2.

Овај угаљ препоручује се нарочито црквеним општинама за кађење у цркви и домаћицама за пеглање. 89 3—3

СВЕ ДОСАДАЊЕ
БЕСЕДЕ ДРА МИХ. ПОЛИТА-ДЕСАНЧИЋА
II. ДЕО
СА ПОВЕСНИЧКИМ ЦРТАМА ИЗ СРПСКЕ ПОЛИТИЧНЕ БОРБЕ ОД ГОД. 1883—1898.

Садржај: Предговор. I. Ствари у Хрватској. — Крвави догађаји у Загребу због мађарских грбова. — Наша народно-црквена автономија. — Беседа на угарском сабору 26. септембра 1883. II. Борба против Кикиндског програма. — Велико-Бечкеречки и Кикиндски програм. — Посланица бирачима уздинског среза. — Избори г. 1884. III. Расуло српске народне странке. — Проглас на бираче за угарски сабор г. 1887. IV. Пред бирачки збор Сентомашки. Сентомашки бирачки збор и његова брука. — Бирачка конференција у Новом Саду. — Беседа 19. априла 1887. — Потпун расцеп у народу. — Изборно кретање. — Беседа у Белој Цркви дана 5. јуна 1887. — Пораз при избор ма г. 1887. — Врхунац раздора. — Смрт Мише Димитријевића. V. Смрт Германа Анђелића. — Избор новога патријарха. — Народно-црквени сабор г. 1892. — Беседа 7. новембра 1892. VI. Избори за угарски сабор г. 1892. — Проглас на српске бираче. VII Политична борба у новосадској муниципији. — Беседе: о Лајошу Кошуту, против народно-црквених реформа, у ствари зидања српске гимназије. VIII Митрополијски збор у Карловцима г. 1894. и црквено-политичне реформе. — Беседа 7. априла 1894 — Одлуке збора. — Утисак митрополијског збора. IX. Беседа у спомен хрватском историчару Фрањи Рачком у „Матици Српској“. X. Народносни конгрес. — Говори на конгресу. — Народносни програм. — Његов утисак и његов значај XI Седамдесетогодишњица Милетићева. XII. Народно-црквени сабор г. 1897. — Проглас на бираче. — Слога странака. — Велика победа при изборима. — Саборска адреса и говор у препоруку исте. — Одлука сабора. — Одгода. — Нови расцеп после сабора. XIII. Конференција код министра-председника Банфија и патријарха Бранковића. — Говор од 6. септембра 1897. — Утисак конференције код Банфија. — Говор од 9. октобра 1897. на конференцији код патријарха. — Утисак конференције код патријарха. XIV. Протест извршнога одбора народноснога конгреса против помађаривања местних имена. — Засталост у народносној акцији. XV. Пола столећа. — Помен години 1848. Завршна реч. (Развитак радикализма. Радикали према социјалистима и анархистима. Српство и Хрватство. Положај у Троједници. Народности у Угарској.)

Књига износи 306 страна велике осмине. Цена место 3 Круне сада 2 Круне. Може се добити у администрацији „Браника“

За жребање, које ће бити 1. априла о. г.

препоручујемо

ПРОМЕСЕ

Потиско-Сегединских срећака

Главни згодитак је:

180.000 КРУНА

Цена једној промеси 7 круна.

Ко жели да му се поштом пошаље, нека нам пошаље још 35 пот. за поштарину.

Мењачница Централног Кредитног Завода
у Новом Саду.

88 3—?

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.